

Edith B. THOMAS, *Helme. Schilde. Dolche. Studien über römisch-pannonische Waffenfunde*, Budapest, 1971, 150 p., 80 pl., 3 fig. în text.

Studiul armelor romane în general, a coifurilor, scuturilor sau pumnalelor, în cazul de față din Pannonia, în special „ne dau noi deslușiri asupra procesului de romanizare, asupra politicii imperiale în provincia Pannonia...”. „Studiul simbolisticii, cu care aceste arme au fost ornamentate, ne oferă o imagine a ceea ce a fost unitatea imperiului”. Acestea sînt numai cîteva din motivele care au îndemnat-o pe cercetătoarea maghiară Edith B. Thomas să-și oprească atenția asupra acestei categorii de monumente arheologice.

Sînt analizate cu această ocazie coifurile de paradă din bronz, ornamentate în relief, descoperite la Brigetio sau din colecția Muzeului național de antichități de la Budapesta, coifurile de fier „mit Plattenüberzug” descoperite la Dunapentele, punîndu-se în discuție toate coifurile de acest tip din Pannonia.

O altă categorie de armament, scuturile, oferă autoarei posibilitatea ca, plecînd de la exemplarele de la Százhalombatta, Dunaföldvár, Hálmeag (jud. Brașov) și

alte, să urmărească problema exemplarelor din Ungaria sau România în contextul general al Imperiului. Pe baza analogiilor cu exemplare din Germania sau Anglia sau din afara Imperiului, cu exemplare din Danemarca, pe baza analizei tehnicii de realizare și ornamentare a acestor piese se aduc contribuții inedite.

În sfîrșit, analiza pumnalelor pornește de la pumnalul descoperit în anul 1967 la Dunaföldvár. Studiul tipologic al acestor piese, răspîndirea lor geografică în cadrul Imperiului, ornamentica etc. permit formularea unor concluzii noi, dintre care ipoteza originii iberice ni se pare cea mai atrăgătoare.

Însoțindu-și argumentația cu planșe fotografice de o calitate deosebită, Edith P. Thomas pune în circulația științifică un instrument de lucru folositor specialistului în probleme de istorie militară, dar în același timp oferă o carte utilă oricărui iubitor al antichităților romane în general.

Radu Harhoiu

EDUARD M. NEUFFER, *Der Reihengräberfriedhof von Donzdorf. Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte in Baden-Württemberg. Band 2*, Stuttgart, 1972, 131 p., 16 fig. 85 pl.

Monografia necropolei de la Donzdorf este ultima din lista monografiilor necropolelor alamanice (sec. VI—VII) din Germania de sud.

Investigația arheologică a necropolei începe cu o prezentare generală a ritului funerar. Mormintele sînt de înhumatie, 98 umane și 2 de cai. Inventarul este bogat însă nu excesiv. Un loc aparte îl ocupă mormîntul 79 caracterizat printr-un inventar fastuos.

Analiza inventarului funerar este făcută pe categorii specifice: inventarul caracteristic mormintelor de femei (fibule, cercei simpli sau, într-un singur caz, cu coșuleț, ace de păr, mărgelile etc.), inventarul caracteristic mormintelor de bărbați (săbii lungi cu două tășuri — *Spatha*, centuri pentru portul

sabiei, săbii cu un tăș — *Saxe*, vîrfuri de lance, umbouri de scut, garnituri de centură incrustate sau nu cu argint etc.) și, în sfîrșit, inventarul comun atît mormintelor de femei cît și de bărbați (catarama, cuțite, ceramică etc.) (p. 11—54).

În concluziile, care sînt cuprinse într-un scurt cuvînt de închidere (p. 55—56), autorul, pornind de la observațiile asupra mormîntului 79 și a mormintelor cu *Spatha* și făcînd legătura cu rezultatele unor cercetări de suprafață în zonă, expune o serie de interesante considerații de ordin sociologic.

Analiza antropologică împreună cu studiul osteologic al oaselor de cai încheie această valoroasă monografie.

Radu Harhoiu